

Кононенко Наталія Вячеславівна,
старший лаборант кафедри дошкільної педагогіки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ВИРОБНИЦТВА ЗНАНЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Розвиток і впровадження інноваційної діяльності в практику підготовки педагогічних кадрів у педагогічних вишах України потребує усвідомлення загальних тенденцій, які домінують і набувають у світі глобального характеру. Аналіз наукових праць засвідчує, що сучасний етап розвитку визначається як суспільство, що базується на знаннях. Саме виробництво знань як інноваційна діяльність за своєю суттю визначається джерелом економічного зростання і конкурентоздатності.

Ідея суспільства виробництва знань обґрунтовується в наукових концепціях постіндустріального суспільства (Е.Тоффлер, Д.Белл), інформаційного суспільства (Ю.Хаяши, М.Кастельс), суспільства знань або індустрії знань (Ф.Махлуп, П.Дракер), економіки знань (Г. Клейнер). Досліджуючи тенденції змін у традиційних наукових структурах виробництва знань, автори наголошують на посиленні ролі і кількості транс- і міждисциплінарних стратегій наукових досліджень, трансформації механізмів користування сучасними формами знання, формування нових типів виробництва знань і способів їх упровадження в практику прийняття рішень

Процес виробництва знань як головна ознака сучасної інноваційної діяльності представлений у чотирьох концепціях [1]. Найбільш поширеною у наукових педагогічних дослідженнях і практиці вищої школи є концепція традиційного дисциплінарно-організованого виробництва знань, що склалася на початку ХХ сторіччя і домінує у всіх сферах науки і освіти. За цією концепцією, виробництво знань здійснюється науковими установами, які структуровані за відповідними науковими галузями і науковими школами. Освіта у цій моделі виконує функцію відтворення, тиражування і

розповсюдження знань, сформованих за результатами наукових досліджень через підготовку фахівців для визначеної галузі виробництва. Але вона не торкається безпосереднього виробництва знань.

За другою концепцією (М.Гіббонс, К.Лімож, Х.Навотни та інші), виробництво знань розглядається у вигляді моделі подвійної спіралі, що базується на послідовній взаємодії університетів і підприємств, держави і університетів, держави і ринку, науки і бізнесу. Третя концепція - «Потрійна спіраль виробництва знань» розроблена Г. Іцковіцем и Л.Лідесдорфом [1, С.109-123]. На думку авторів, ядром інноваційної діяльності, що народжує і розвиває знання, є університет. Саме університет, як корпорація, вільне об'єднання науковців, викладачів і студентів, здатний продукувати нові ідеї і способи їх втілення, тобто створювати нові знання. Держава в цьому процесі забезпечує нормативну базу і правову підтримку для розвитку інновацій, створених в університеті, а бізнес надає ресурси для практичної перевірки їх ефективності. Наступна - четверта концепція «Пентаспіралі виробництва знань» базується на різнобічних відношеннях і взаємодії науки – освіти – бізнесу – влади - інститутів громадянського суспільства і функціонує за теорією усталених систем (Р.Акофф, Л.фон Берталанфі, Е.Ласло). Головна мета пентаспіралі – комплексне управління процесами інноваційної діяльності, а саме: виробництва, передавання, використання знань і створення на їх основі наукоємних технологій.

Отже, у трьох моделях виробництва знань, що втілюють інноваційну діяльність, університет виступає основним елементом і джерелом системи створення нового, інноваційного знання. Натомість педагогічні університети функціонують переважно за першою моделлю, де виробництво нового знання винесено за межі основного навчального процесу і не виступає головною метою професійної підготовки майбутніх педагогів. Відтак, не підготовлені до інноваційної діяльності в умовах навчального процесу у виші, переважна більшість педагогів не виявляють здатності до розвитку власної професійної діяльності через створення і втілення інновацій. Вони

спираються у своїй діяльності на знання, що відтворюють позитивний досвід минулого, відтворюючи і примножуючи його.

Підготовку майбутніх педагогів дошкільної освіти до інноваційної діяльності вбачаємо у формуванні у них системної якості знань, яка, на відміну від міцності і усталеності професійно-педагогічних знань, базується на гнучкості і варіативності, логічній упорядкованості за визначеними просторово-часовими координатами і цілями професійної діяльності вихователя у дошкільному навчальному закладі. Системність професійно-педагогічних знань майбутніх вихователів – це відображення особливого способу структурування психологічної і педагогічної інформації про сутність і природу дошкільного дитинства, закони і закономірності, принципи і напрямки розвитку дітей раннього і дошкільного педагогічними засобами, що фіксується у свідомості як цілісна органічна система взаємодії учасників педагогічного процесу, організована і спрямована власними діями вихователя. Важливою ознакою цієї якості знань виступає цілісність і структурованість уявлень про предмет і способи професійної діяльності вихователя; усталеність зв'язків між складовими педагогічного процесу; наявність інтегративної властивості педагогічного процесу (розвивати, навчати, виховувати дитину як особистість), що відсутня у кожного елемента окремо. Важливо, що формування системності професійно-педагогічних знань майбутніх педагогів дошкільної освіти відбувається впродовж всього циклу професійно зорієнтованої підготовки і не прив'язано жорстко до певної навчальної дисципліни.

Література

1. Федоров М.В., Пешина Э.В. Современные концепции производства знаний // Стратегическое управление университетом.- Режим доступа: <http://www.unup-2012-03-03pdf>
2. Etzkowitz H., Leydesdorff L. The Dynamics of Innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university – industry – government relations // Research Policy. 2000. Vol. 29. P. 109-123.